

Le nerad navedel sem za prvi pripomoček zoper razširjenje garij mazilo pripravljeno iz živega srebra. Vporablja se pri nas, kakor uže omenjeno, več desetletij brez posebne škode; kakega drugega boljšega pripomočka ne poznam. Če kdo vé za kako boljše sredstvo, naj jo pové, hvaležen mu bode pač vsak ovčar.

Kopanje z volno, tedaj pred strižbo odsvetoval bi jaz vsakemu, ne samo zaradi tega, ker je tu delo veliko težavneje, ampak ker je tudi uspeh jako dvomljiv.

Pri skupni paši v gozdih, po grmovji itd. mora se jako natanko paziti na garje. Večkrat zanese namreč ovčar, ki ima z nami skupno pašo, ako svoje ovce prodaja, menja ali je na prodaj goni, to bolezen med naše ovce. Njegove garjeve ovce namreč ribajo se na deblih itd., naša čeda gre ravno mémo, mogoče še le čez nekaj dni, in obesi se na-njo volna garjevih ovac in naše ovce postanejo garjeve.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 26. Kako se pomaga govedi, če krišči? Tukaj ima neki gospodar telico. lepo, 2 leti staro, katere se je nadloga lotila. Se li dá pomagati? (J. D. v M.)

Odgovor. Ta bolezen traja pri govedi 1 do 3 tedne ter je navadno ozdravljiva, ako se vzroki odstranijo. Vzroki bolezní so v krmi ali pa udarec na obist (ledvico). Scanje krvi provzroči krmenje mladega jegličevja, listja od jelš in hrasta in sploh trave od močvirnih, kislih senožet, posebno če goved lačna pride na tako pašo. Tudi zaduhlo, slabo seno ali oves, pomanjkanje krme in vode pri veliki vročini naredi goved tako bolano. Zdravi se pa ta bolezen tako-le: Pred vsem pregleda se natanko krma, katera se premeni, če je treba, ali pa se goved od škodljive paše odstrani. Kot zdravilo se dá 50 gramov slezove korenine (ajbižove korenine), katera se pol ure v poldrugem litru vode kuha, potem precedi in dodá 15 gramov solitarja in 100 gramov Glauberjeve soli. Na dan se dá to zdravilo 2- do 3krat. Kot dobro domače zdravilo velja tudi na dan kacih 3—5 litrov kislega mleka. Ako je bolezen nasledek udarca na obist, kar se spozna, če goved kaže bolečine, kedar se pritisne na obist, potem je treba devati na dotično mesto mrzle, mokre rute.

Vprašanje 27. Kako se dajo sodi za predstoječo trgatev dobro osnažiti? (R. L. pri N.)

Odgovor. Prav cenó in dobro novi ali pa stari sodi osnažiti zamorejo se tako-le: V sod se dene nekaj litrov neugašenega apna, prilije se vode in potem sod dobro zapre. Ne traja dolgo časa, pa se ta zmes dobro zgreje in razvijajoči par prešine ves les. Na to prilije se še nekaj vode ter sod tje in sem pregiblje in slednjič nekaj ur tako pusti stati. Potem se pa sod toliko časa z vodo izplaknuje, da je odtekajoča voda popolno čista. Apno veže kisline in čreslevino lesa, vzame vso nesnago in je vsled tega najboljšo čistilo.

Nova postava.

Razjasnilne opombe vladine k načrtu postave o dedinskih naredbah pri kmetijskih domačijah srednje velikosti.

(Dalje.)

K posameznim vprašanjem, katere so v tiskani prilogi priložene začetkom navedenemu visokemu razpisu

je v priloženih ocenah dano precej bogato gradivo. Vaša vzvišenost bode tedaj dovolila, da se jaz za svojo osebo omejim samo na kratke opazke.

K 1. Postava morala bi veljati za vse kmetijske domačije, katere so podedovalne, z izvzetimi deželno-knjižnimi posesti, katere imajo vsako leto plačevati nad 100 gold. zemljiškega davka.

K 2. Naprava „Höferolle“ (posebne knjige za kmetijske domačije z omejeno pravico razpolaganja) bila bi namenu postave škodljiva, ako bi bilo vpisavanje tudi pristojbin prosto, in to zato, ker se kranjski kmet vsled svojega nezaupljivega značaja nikdar rad ne zavezuje, in bi se, čeravno bi mu bilo izbrisanje na voljo dano, z enkrat izvršenim vknjiženjem zmiraj mislil vezanega.

K 3. V tej točki pridružim se mnenju kmetijske družbe, v kolikor se „Höferolle“ ne jemlje v ozir. Mislim namreč, da bi bilo iz praktičnih vzrokov najbolj kazalo, načelo sprejeti, da se imajo vse na eni posestni pôli v (novi) zemljiški knjigi vpisana zemljišča (oziroma pohištva) smatrati za eno kmetijsko domačijo.

Kjer še nove zemljiške knjige niso dovršene, moralo bi nadomestilno veljati načelo (da k domačiji spada ono), kar je mogoče z dotičnega doma primerno dobro obdelavati. — V slučaju dvomljivosti, ki bi se pa na Kranjskem ne pripetil lahko, morala bi o tem določiti sodba izvedencev.

Ako bi se naprava „Höferolle“, zoper katero sem se pri št. 2. izrekel, vendar-le sprejela, morale bi se te vknjižbe po izgledu zemljiških knjig, oziroma po načelu mogočnosti obdelavanja iz dotičnega dvora sprejeti.

K 4, 5. in 6. Ako se hoče, da naj bi postava na Kranjskem imela kaj vspeha, morale bi se za prejemnika določiti olajšave, tedaj bi se moralo ono, kar bi pred drugimi dobil po moči visoko odmeriti. Priporoča se tedaj sprejeti določilo vestfalske postave od dne 13. julija 1836. leta, da naj bode nameček prejemniku odločen polovica čiste vrednosti domačije (to je, vrednost domačije z vštetim inventarjem, po odbitih vknjiženih dolgovi).

Kar zadeva zračunanje vrednosti posestva oziroma vrednosti inventarja zadeva, bi se po moji misli ne smelo segati po cenitvi. Cenitev po izvedencih ima v takih slučajih zmiraj nekaj neprimerne. Izvedenci so redno sosedje dotične domačije, sè stanovalci so dobro znani, mnogokrat z nekaterimi v prijateljstvu ali sovraštvu, na kratko, redno ne brez predsodkov, nadalje pa je cenitev po izvedencih zmiraj zamudna in ne brez stroškov. Priporoča se tedaj vrednost domačije s pritičlino vred (z vštetim gospodarskim inventarjem) po katastralnem čiststem prinosu uže naprej postavno določiti. Katera količnost čistega dohodka naj bi se za vrednost domačije sprejela, moralo bi se z ozirom na novo podlago zemljiškega davka še posebej preiskati. Nikakor bi sprejeta vrednost domačije ne smela presegati 20terega čiststega katastralnega dohodka.

(Dalje prihodnjič.)

Narodno-gospodarske stvari.

Trgovinska in obrtna zbornica.

Trgovinska in obrtna zbornica imela je dne 20. avgusta redno sejo pod predsedstvom zborničnega predsednika g. Josipa Kušarja in v prisotnosti naslednjih gospodov zborničnih članov: Ivan Baumgartner, Iv. Nep. Horak (podpredsednik), Anton Klein, Franc Kollmann, Alfred Ledenig, Mihael Pakič, Ivan

Perdan, Vaso Petričič, Jos. Ribič, Fr. Sark in Jarnej Žitnik.

Gosp. zbornični predsednik konstatuje, da je za sklepanje zadostno število zborničnih članov zbranih, otvori sejo ter imenuje overovateljema zapisnika gg. Alf. Ledenika in Jarneja Žitnika.

Potem naznani, da mu je od c. k. deželnega predsedništva došel naslednji dopis: „Čast imam naznanjati Vašemu blagorodju, da je po ravnokar mi došli brzojavki nj. ekscelece gospoda glavnega pobočnika Nj. veličanstva fegm. barona Mondela Nj. veličanstvo cesar za čestilko, katero ste v imenu trgovinske in obrtne zbornice povodom Najvišjega rojstvenega dneva izrekli, izraziti blagovolilo svojo zahvalo“.

Zbornica je to izjavo stojé vzela na znanje.

I. Zapisnik poslednje seje se odobri.

II. Gosp. Mihael Pakič poroča o zborničnem računu in stavi v imenu odseka naslednja predloga:

1. Računski sklepi o zborničnem računu in penzijemskem zakladu za 1883. leto se odobré ter se računodajalcu dá absolutorij;

2. redno izkazan račun se v zmislu §. 21. zakona z dne 29. julija 1868. drž. zak. šte. 85 predloži nj. ekscelenci trgovinskemu ministru potom c. kr. deželne vlade.

Predlog se enoglasno vsprejme.

III. Gosp. Vaso Petričič poroča o prošnji občine Gradec za dovoljenje 4 semnje za blago in živino, in sicer v ponedeljek po sv. Valentinu, v ponedeljek po sv. Florijanu, v ponedeljek po Marijinem rojstvu in v ponedeljek po sv. Tereziji. Izmed občin so ugovarjale samo štiri, od treh občin pa niso došle nikake izjave.

C. kr. okrajno glavarstvo v Črnomlji se je izreklo proti dovolitvi prošnje.

Enako prošnja je vložila ta občina uže 1874. in 1876. leta, a zbornica jo je tedaj odbila; ker se odnosi od tedaj niso spremenili, stavi odsek predlog:

Zbornica naj se proti dovolitvi semnje izreče.

Zbornica vzprejme predlog.

Gosp. Vaso Petričič poroča o prošnji podobčine Nadlesk za dva semnja za blago in živino, in sicer v 24. dan marcija in v prvi ponedeljek po sv. Janezu Nepomuku. V prošnji se omenja, da v loški dolini živinoreja zeló znatna in se mnogo po živini povprašuje. Prošnja priporoča tudi c. kr. okrajno glavarstvo v Logatci; tudi c. k. okrajni zdravnik v Postojni izrekel se je na vprašanje okrajnega glavarstva za privolitev, češ, da je živinoreja v loškem okraji v istini na visoki stopinji. Z ozirom na to, da se je v loškem okraji v novejšem času živinoreja povzdignila, kar je s številkami dokazano z ozirom na to, da občine logaškega in kočevskega okraja niso ugovarjale, predlaga odsek:

Zbornica naj se izreče za dovolitev semnje.

Predlog se vzprejme.

V. Gosp. Vaso Petričič poroča o prošnji občine Semič za dovoljenje štirih semnje za blago in živino, in sicer v ponedeljek pred sv. Gregorijem, v ponedeljek pred sv. Jurijem, v ponedeljek pred sv. Antonom in v ponedeljek pred sv. Uršulo. Enaka prošnja se je stavila uže v letu 1876. in 1880., a se je tedaj zavrgla. Ker se je pet občin izreklo proti pomnožitvi semnje in ker je v črnomeljskem okraji uže več semnje, se je odsek izrekel proti dovolitvi prošnje, ter stavi predlog:

Zbornica naj se v svojem izreku c. k. deželni vladi izreče proti dovolitvi semnje.

Gosp. A. Ledenik omeni, da je občina Semič od družih občin v trgovskem prometu odločena in jej je zeló težko svojo živino in poljske pridelke spraviti v denar, ko so najbližnji semnji v Metliki in v Črnomlji od nekaterih krajev po štiri ure hoda oddaljeni. Raz-

vidno je, kako težavno je obiskavati te trge, osobito o zimskem času. Občina Semič leži v sredi občin Črešnica, Vinji vrh in Kot, katere pripadajo k župniji Semič, in katere bi tudi imele koristi od semnje v Semiči. Po trditvi občinskega zastopa bi bili semnji za prebivalstvo tudi zaradi tega koristni, ker bi si lahko na njih nakupilo potrebnih reči, katere mora zdaj z veliko izgubo časa nakupovati na družih semnjah. Gosp. govornik meni, naj bi se oziralo na to prošnja, vendar le v toliko, da bi se mestu štirih dovolila samo dva semnja, kar bi zadostovalo.

Pri glasovanju se vzprejme z večino glasov predlog gosp. A. Ledenika, naj se c. k. deželni vladi priporoča, da se občini Semič dovolita dva semnja za blago in živino.

VI. Gosp. M. Pakič poroča o naslednjih prošnjah za odpustitev dokaza o sposobnosti za samostalni nastop in izvrševanje obrta:

1. Ivan Krajec v Rudolfovem prosi, da bi se mu odpustil izkaz o sposobnosti za knjigovezni obrt v Rudolfovem in od leta 1881. tudi knjigotrštvo. Prosilec dokaže s spričevalom, da se je v prostih urah uril skozi pet let v knjigoveztvu ter ga tudi izvrševal, tako, da je sposoben samostalno izvrševati knjigovezni obrt. C. k. okrajno glavarstvo toplo priporoča prošnja, ter omenja, da ni samo v interesu prosilca, marveč tudi v interesu prebivalstva, če Krajec poleg knjigotrštva in knjigotiskarstva izvršuje tudi knjigovezni obrt. Odsek stavi torej predlog: Zbornica naj deželni vladi prošnja priporoča.

Gosp. J. Žitnik omenja, da se prosilec ni izučil v knjigoveztvu, ter da se leta, katere je delal kot volontér, ne morejo šteti za leta pomočništva. On je torej mnenja, naj se prošnja odbije.

Gosp. A. Klein omenja, da se je prosilec v istini učil knjigoveztva, ter da ima sposobnost za ta obrt, zaradi tega podpira tudi odsekov predlog.

Gosp. V. Petričič tudi priporoča odsekov predlog, kateri se potem z večino glasov tudi vzprejme.

2. Franc Hren iz Toplic prosi, da bi smel nastopiti in samostalno izvrševati mizarški obrt, ne da bi moral izkazati s spričevalom, da se je mizarstva učil. Prosilec omenja, da se je mizarstva učil, ter da je 2 leti in 8 mesecev služil kot mizarški pomočnik. To slednjo trditev izkaže tudi s spričevalom o službovanji. C. kr. okrajno glavarstvo priporoča prošnja in odsek, prepričan o prosilčevi sposobnosti za mizarški obrt, stavi predlog:

Zbornica naj priporoča c. k. deželni vladi prošnja. Predlog se vzprejme.

VII. Gosp. M. Pakič poroča o prošnji občine litijske zaradi nastavitve maksimalne tarife za meso. Meso pitanih volov naj bi se kilo plačevalo po 44 kr., meso od krav, bikov in junic kilo po 42 kr. C. kr. okrajno glavarstvo priporoča prošnja ter omenja, da je v političnem okraji litijskem na leto 43 živinskih semnje, torej si lahko mesarji oskrbijo klavno živino, občinstvo pa se vendar mora varovati poškodbe. Nastavitev maksimalne tarife pa bi nikakor ne bila pogubna za mesarje, saj so itak cene visoko odmerjene. Odsek strinja se z mnenjem c. kr. okrajnega glavarstva, ker se mora nastavitev maksimalnih tarif osobito zaradi tega priporočati, ker zdanji zakon ne pozna določanja cen. Odsek torej stavi predlog: Zbornica naj priporoča prošnja litijske občine.

Predlog se vzprejme.

VIII. Gospod zbornični tajnik poroča o dopisih c. kr. okrajnega glavarstva v Litiji z dne 19. julija in 9. avgusta t. l., zadevajočih ustanovitev zadrug. V političnem okraji litijskem bilo je koncem leta 1883. v

286 krajih 825 obrtnih podjetij, katera spadajo v 35 kategorij. Večina obrtnih strank, izimši neznatno število trgovcev, krojačev in čevljarjev v Litiji, Zagorji in v Šmartnem, izvršuje obrt le kot postransko delo, poleg kmetijstva. Večina krojačev, čevljarjev in mizarjev dni-narji na deželi večinoma samo z učencem, hodeč od hiše do hiše delat za hrano in za malo plačilo.

Med temi obrtniki je malo vkupnih interesov, kakoršni so med obrtniki v mestih, trgih in v večjih obrtnih krajih. C. kr. okrajno glavarstvo prosi toraj za izrek mnenja v tej zadevi.

Zbornica je v seji dne 18. julija t. l. predlagala za politični okraj litijski naslednje zadruga:

1. Po eno zadrugo gostilničarjev za davčni okraj litijski in zatiški;

2. zadrugo mlinarjev in žagarjev za političen okraj litijski;

3. po eno zadrugo rokodelskih in drugih dopuščenih obrtov za davčni okraj litijski in zatiški;

4. eno zadrugo trgovskih obrtov za političen okraj litijski, katera zadruga naj bi se pač delila v zadrugo večjih in v zadrugo manjših trgovskih obrtov.

Odsek pozna razmere obrtovalcev na kmetih ter mu je dobro znano, da bode ustanovitev zadrug zadela na ovire, a gledé na postavna določila se mora delati na to, da se ustanovijo zadruga. Zbornica je imela pri svojih predlogih pred očmi ukaz z dne 18. julija 1883., št. 22.037, vsled česar se po §. 106, odstavek 1. obrtnega zakona, mora delati na to, da se ustanovijo v prvi vrsti zadruga enakih ali sorodnih obrtov v eni ali v sosednih občinah.

Časi se vendar morejo ustanoviti zadruga sploh ali gledé na posebne obrtne kategorije za večje okrožje, če namreč v primernem krajevnem okraji ni priličnega števila enakih ali sorodnih obrtov. Delalo naj bi se toraj na to, da se za političen ali vsaj za sodni okraj ustanovijo, v katerem slučaju more po §. 106, odst. 3., zadruga obsezati tudi obrtovalce in pomožne delavce iz mnogih občin in različnih obrtov.

Pri tem se priporoča, da se po §§. 109. do 112. kolikor možno ozir jemlje na želje vdeležencev. Odsek je še vedno mnenja, naj se dela na to, da se zadruga v zmislu gorenjih predlogov ustanovijo in naj se le zadruga mlinarjev in žagarjev opusti ter naj se zadrugi rokodelcev in drugih dopuščenih obrtov pridruži.

Toraj naj bi se z ozirom na nov trgovinski in obrtni zbornici predloženi izkaz delalo na to, da se ustanovijo naslednje zadruga:

1. Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev itd. za sodni okraj litijski z 242, in

2. za davčni okraj zatiški z 139 obrtniki;

3. zadruga rokodelskih in družih dopuščenih obrtov za sodni okraj litijski z 221, in

4. za sodni okraj zatiški z 109 obrtniki;

5. zadruga trgovskih obrtov za političen okraj litijski z 113 članovi.

Če je c. kr. okrajno glavarstvo istega mnenja ter se mu potrebno zdi, bode zbornica vdeležence tudi na sedeži političnega oblastva, oziroma v sodnem okraji zaslislala, na kar bi se morda mogle koj pričeti ustanavljati zadruga.

Gosp. poročevalec stavi v imenu odseka predlog:

„Zbornica naj v zmislu tega poročila izreče c. kr. okrajnemu glavarstvu svoje mnenje.“

Gosp. J. Žitnik podpira odsekov predlog, kateri se pri glasovanji tudi vzprejme.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Volitev na Notranjskem.

Nasproti napadom „Sl. Nar.“ objavlja izvoljen poslanec notranjski gosp. Adolf Obreza v „Slovenci“ sledeče:

„V očigled dovršene deželno-zborske volitve v Notranjski nastaja mi dolžnost, svojim volilcem, kateri so v dan 25. avgusta t. l. za-me glasovali in mi za svojega poslanca izvolili — izreči po javnem potu svojo najodkritosrčnejšo zahvalo.

Zagotavljam jih, da bodem po vsej svoji moči delal za duševni razvoj naroda in vestno skrbel za materijelni blagor dežele, pozabil pa tudi ne bodem varovati svetinje narodnih pravic.

Ne bodite tedaj moji gg. volilci v skrbi, da bi jaz kedaj Vaše zaupanje izrečeno mi v dan volitve, zlorabiti hotel, ker zamorete prepričani biti, da bodem vedno zvesto služil domovini svoji!

Oprostite mi častiti gg. volilci, da ob jednom še to-le pristavim:

V zadnjih 8 do 10 dnevih se je v „Slov. Nar.“ povodom dopolnilnih volitev za deželni zbor Notranjske, toliko moja čast kot zasebnika, kakor tudi kot poslanca žalečih člankov in notic priobčilo, da se čutim primoranega že iz spoštovanja do onih, kateri so mi pri volitvi svoje glasove dali, na vsa ona natolcevanja in popolnem resnična poročila odgovarjati, ker bi sicer moje molčanje zamogli smatrati moji nasprotniki, kakor tudi oni, ki me ne poznajo, kot dokaz, da se čutim krivega.

Ker je priobčil „Slov. Nar.“ tako mnogobrojno število mene napadajočih dopisov in notic, mi tudi ni mogoče vsacega posebej zavračati; temveč hočem le zavriniti mene najbolj žaleče laži in vsestransko neopravičene napade.

Opazil sem v prvo, da se mi je skoro v vsaki številki „Slov. Nar.“ očital servilizem do vlade in popolna odvisnost od nje. — Nazivalo se me je z vladnim kandidatom, vladnim možem itd.

Da bi jaz vladi slepo služil ter bil od nje odvisen mož in poslanec, moram to s studom odbiti. Kar se pa družega natolcevanja tiče, namreč da sem pristaš sedajne vladne stranke, izrečem tu odkritosrčno, da sem jaz ravno tako, kakor vsi drugi narodni slovenski poslanci, naj se že pišejo Vošnjak ali Poklukar, Grasselli ali Klun, Tonkli ali Nabergoj naklonjen tej vladi, kateri smoter je, pomirjenje avstrijskih narodov in da sem njen odločen pristaš.

Kdor še sedaj ne vé, da stojé slovenski poslanci na strani tej vladi, dokazuje le popolno nevednost in neznanje sedanjega političnega položaja. Notranjecem je ta sedanji položaj dobro znan, in „Slov. Nar.“ se je jako zmotil, ko je računil na „nezavednost“ Notranjcev, katerim me je narisal kot vladnega mameluka.

Prejšnja leta, ko so gospodovale nam nasprotne vlade, bil je vsak privrženec vladi pri nas na Notranjskem zaničevan, a sedaj vedó dobro Notranjci, da je vlada na naši strani, in bilo bi nespartmetno jej kljubovati. Za to so pa bili vsi taki manévri „Slov. Nar.“ pri nas brezvspešni.

(Konec prihodnjič.)